

คำแนะนำในการผ่าชันสูตรศพ (autopsy) กรณีที่สงสัยว่าเสียชีวิตจากการฉีดวัคซีน COVID-19

1. แพทย์สาขาพยาธิวิทยากายวิภาคหรือแพทย์สาขานิติเวชศาสตร์สามารถผ่าชันสูตรศพได้ โดยให้ปฏิบัติตามขั้นตอนปกติในหน่วยงานที่รับผ่าชันสูตรศพนั้น โดยควรพิจารณาตรวจเพิ่มเติม ดังนี้

1.1. ควรพิจารณาทำ nasal swab เพื่อทำ COVID-19 PCR test ก่อนผ่าชันสูตรศพทุกราย ถ้าพบเป็นบวก อาจพิจารณาไม่ผ่าชันสูตรศพ หากไม่มีห้องปฏิบัติการผ่าชันสูตรศพที่มีความดันลบ

1.2. กรณีที่สงสัยว่าเสียชีวิตจากภาวะแพ้ยารุนแรง (anaphylaxis) เช่น ตายภายใน 24 ชั่วโมง หลังฉีดวัคซีน ควรพิจารณาตรวจเพิ่มเติมดังนี้

- ตรวจศพ เพื่อดูพยาธิสภาพที่เกี่ยวข้องกับภาวะแพ้ยารุนแรง (anaphylaxis) เช่น laryngeal edema, pulmonary hyperinflation, mucus plugging of airway, tissue eosinophilia

- ตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยอาจพิจารณาส่งตรวจ serum tryptase, serum IgE ในกรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ให้พิจารณาเก็บเลือดใส่ clotted blood tube จำนวน 2 หลอด ปริมาณหลอดละ 5 มล ในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส เพื่อรอส่งตรวจในภายหลังซึ่งไม่ควรเกินเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่เก็บ

1.3. พิจารณาตรวจหาพยาธิสภาพของอวัยวะต่างๆ ทั้งการตรวจพยาธิสภาพด้วยตาเปล่าและการตรวจทางจุลพยาธิวิทยา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการตายจากวัคซีน ได้แก่

- กรณีที่เกี่ยวข้องกับ VITT (vaccine-induced immune thrombotic thrombocytopenia) อาจตรวจพบ thrombosis ตามอวัยวะต่างๆ เช่น Cerebral venous sinus thrombosis, Thrombosis of the splanchnic veins, Pulmonary embolism, Arterial thrombosis, Deep vein thrombosis

- พยาธิสภาพทางระบบประสาท เช่น Aseptic meningitis, ADEM (Acute disseminated encephalomyelitis), Meningoencephalitis

- พยาธิสภาพทางระบบไหลเวียนโลหิต เช่น Myocarditis, Coronary artery disease

ทั้งนี้พยาธิสภาพตามข้างต้น เป็นพยาธิสภาพของการตายจากการได้รับวัคซีน COVID-19 ที่มีการรายงานหรืองานวิจัย รวมทั้งเป็นพยาธิสภาพของการตายจากการได้รับวัคซีนอื่นๆ ที่มีการวิจัย ดังนั้นจึงอาจมีพยาธิสภาพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อีกหรือพยาธิสภาพข้างต้นอาจไม่เกี่ยวข้องกับการตายจากวัคซีนก็ได้ เพราะงานวิจัยเกี่ยวกับการตายจากการได้รับวัคซีน COVID-19 ยังมีไม่เพียงพอ

1.4. ควรพิจารณาตรวจ screening toxicology หากเห็นว่าการตายอาจเกี่ยวข้องกับสารพิษ ในกรณีที่ไม่สามารถส่งตรวจได้ทันที ให้พิจารณาเก็บสิ่งส่งตรวจเพื่อรอส่งตรวจในภายหลัง ซึ่งอาจทำโดยการเก็บเลือดใส่ NaF tube จำนวน 3 หลอด ปริมาณหลอดละ 2-3 มล ในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส

2. การระบุสาเหตุตาย ให้ทำดังนี้

2.1. ควรระบุสาเหตุการตายตามพยาธิสภาพที่เจอ เช่น Pulmonary embolism, Coronary atherosclerosis, Ruptured aortic dissection, Bacterial meningitis ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นการเสียชีวิตจากการฉีดวัคซีนหรือไม่เป็นการเสียชีวิตจากการฉีดวัคซีน ทั้งนี้การระบุความเกี่ยวข้องดังกล่าวต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา

- 2.2. กรณีที่ไม่พบพยาธิสภาพใดๆ ที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิต ควรระบุว่าไม่ทราบสาเหตุการเสียชีวิต ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นการเสียชีวิตจากการฉีควัคซีนหรือไม่เป็นการเสียชีวิตจากการฉีควัคซีน ทั้งนี้การระบุความเกี่ยวข้องดังกล่าวต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา
3. ถ้าในหน่วยงานมีแพทย์สาขาพยาธิวิทยากายวิภาคและแพทย์สาขานิติเวชศาสตร์ อาจพิจารณาร่วมกันชั้นสูตร
 4. ไม่ควรผ่าชั้นสูตรศพที่เน่าแล้ว เนื่องจากไม่สามารถตรวจหาพยาธิสภาพที่อาจเกี่ยวข้องกับการตายจากวัคซีน
 5. หากมีปัญหาในการผ่าชั้นสูตรศพ เช่น ผู้ตายนับถือศาสนาอิสลาม อาจพิจารณาไม่ทำการผ่าชั้นสูตรศพ โดยอาจส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการตามข้อ 1.2 และ 1.4
 6. ราชวิทยาลัยพยาธิแพทย์ฯ มีนโยบายไม่สนับสนุนการผ่าชั้นสูตรศพซ้ำในกรณีที่สงสัยว่าเสียชีวิตจากการฉีควัคซีน COVID-19
 7. หากต้องการปรึกษาแพทย์สาขาพยาธิวิทยากายวิภาคหรือแพทย์สาขานิติเวชศาสตร์ สามารถติดต่อที่ สำนักงานราชวิทยาลัยพยาธิแพทย์แห่งประเทศไทย โทรศัพท์ 0-2354-8208 ต่อ 124 ในเวลาราชการ โดยควรติดต่อก่อนทำการผ่าชั้นสูตรศพ

ข้อมูลอ้างอิง

1. <https://www.cdc.gov/vaccinesafety/ensuringsafety/monitoring/vaers/publications.html>
2. <https://www.thename.org/assets/docs/NAME%20Autopsy%20Protocol%20for%20D>
3. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7125578/>

